

Dr. SCHMID HUGÓ.

Mélyen tisztelt kartárs uraim!

A kötelesség parancsolja végtelen fájdalmunkat felujítani, hogy dr. Schmid Hugó kartársunknak emlékét méltóan véssük be egyetünk lapjaiba, a kit mindnyájan emberi és orvosi kiválóságai miatt nagyon becsültünk és szerettünk, ki fényesen meginduló egyetemi pályáját otthagytá, hogy a budapesti és több külföldi alma materen szerzett tapasztalatait itt érvényesítse és az ott nyert impulzusok után itt teljesen önálló gyakorlati és irodalmi sebészeti működést fejthessen ki.

Dr. Schmid Hugó egy ősrégi bécsi orvosi családból származott, biztos hogy ükapjától kezdve minden elődje hirneves és tudományosan képzett orvos volt. Édesatyja, kinek még két testvére is orvos volt, mint Grassalkovich herceg orvosa Gödöllőn telepedett meg és itt teljesen asszimilálódva új magyar hazájával magyar szellemben nevelte fel gyermekeit, kiknek minden érzése és gondolata igazi magyar volt és így érthető, hogy a Bécsből származó Schmid nemzeti magyar hivatást jött teljesíteni akkor mikor a harminc év előtt még tulyomólag német nyelvű Pozsonyban telepedett le, hogy itt a hol különösen az orvosi körök a közelfekvő világhírű orvosi fakultásnak Bécsnek befolyása alatt, a szép

fejlődésnek induló magyar orvosi tudományt nem igen ismerték, a hazai tudománynak életrevalóságát bizonyítsa és annak elismerést szerezzen. Hogy ez sikerült neki, annak tanubizonyossága egyleti életünk utolsó évtizedei és azért nem csak mi állunk könnytelt szemekkel ravatalánál, hanem velünk sírt a budapesti alma mater, a magyar tudomány, a Haza.

Orvosi pályájának kezdete, mint mindnyájunké a kik kortársai voltak, a természettudományok és így az orvostannak is legdicsebb korszakába esett. A szellemek forrtak, sohse remélt új felfedezések, új eszmék végtelen sora hevítette a tudománnyal foglalkozók agyát. Sohse látott nagy száma a nagy elméknek tünt fel egyszerre sok évtizedes munkájuk dicső eredményével a laboratóriumok sötét magányából. Érzéki szerveink kivált látásunk a mikroszkop bámulatos kialakulása által ezerszeresen élesebben működtek. A nap fehér fényét a színek legvégsőbb káprázatos sugaraiba elemezték. Egy eddig láthatatlan tömege a magasabb organikus élet megsemmisítésére törő szervezeteknek — a baktériumok — egyszerre láthatóvá, foghatóvá, minden tulajdonságaiban ismertté lett és velük szemben egy ádáz élethalál harcnak haditerve készült. Az emberiség legnagyobb jótevői genialis felfedezésükkel mindenünnen boldogították a szegény, betegségekől sanyargatott emberségét. Igazán öröm volt ezen korszaknak kóválygó alakulásaiból az igazság tiszta ércfényének feltűnését szemlélni, ezen korszaknak izgalmaiban részt venni. Woehler, Wallace, Darwin, Semmelweis, Lister, Pasteur, Koch, Helmholtz, Maier, Rokitansky, Brücke Behring és káptalan lenne annak feje ki mind e nagyoknak nevét tudná felsorolni, alapvető munkáikkal mámorban tartották az előre törekvő tudósokat. A chemia,

fizika, anatomia, pathologia új ismeretei, természetes, hogy a sebészetet is teljesen átalakították. Itt is nagy száma az éles elméknek tudományuk szolgálatába állították az új tanok eredményeit, fényes bámulatos sikerrel. A hasüreg megnyitását, melyet Hyrtl még egy sakrilegiumnak tartott, most minden veszély nélkül nem csak a gyógyítás céljából, hanem még diagnostikus célból látjuk végezni. Rengeteg száma az eddig hozzáférhetlen és azért végzetes rombolásaiban meg nem akadályozható betegségeknek, tute, cito et jucunde váltak gyógyíthatókká. A sebészet a forrongás ezen éveiben az orvosi tudományok legelső, a többiektől irigyelt, sikerei által jogosult, magas helyre küzdötte fel magát. Mint vezéralak ezen pályafutásban gyönyörű harmonikus egyéniségeivel, bámulatos tudásával és szerencsés kezűgyességgel Billroth állott monarchiánk sebészeinek élén, kinek páratlan előadásait és műtéteit Schmid barátunk fogékony lelkével halgatta, látta és magába fogadta. Mindenki a szerencse fiának nézte Schmid Hugót, hogy ezen időben a budapesti Rókus-kórházban működési pályáját kezdve, komoly, szolid és előkelő modorával Lumniczer sebésztanárnak figyelmét magára vonta és oly szerencsés volt Lumniczer klinikájára kerülni. Mert ezen mélytudású, széles látókörű sebésztanár oldalán az új tannak minden egyes elméletét és tapasztalatát mestere kritikai elméjének élességével látta bírálni, utánvizsgálni, elejteni vagy elfogadni. Sokszor beszélt Schmidünk ezen felejthetetlen órákról, melyekben mestere tanítványai előtt mintegy magával vitázva, fejtegette, erősítette vagy elvetette az újonnan felmerülő nézeteket. Ezen órák megdönthetetlen befolyással voltak rája és nem volt alkalom a hol ő hálás érzéssel nem emlékezett volna geniális tanítójára.

Lumniczer iskolájából akkor került ki Schmid, mikor tanára maga azon szavakkal adta át az önálló működésnek: „Tőlem már nem tanulhatsz, a jövőre nézve Tőled várok sokat.“

Ezen áldással jött Schmid Hugó Pozsonyba, hogy az állami kórházban a sebészi osztály elsődorvosi állását foglalja el.

Pozsonyban Schmidet úgy az orvosi kar mint a nagy közönség eleinte nagy tartózkodással fogadta. De az ő kedves modora, tudományos képzettsége gyorsan mindenkit meghódított és igen gyorsan vált közkedvelt orvossává városunknak. Igen szép száma a sikeres műtéteknek lassanként legyőzte az egész Magyarország betegeit nagy hírének varázsával magához vonzó bécsi sebészi klinikák egyeduralmát és úgy mint Budapesten így Pozsonyban is sikerült a hazai sebészetnek érvényesülni. De nemcsak itthon juttatta érvényre hazai sebészetünket, de a bécsi nagy sebészek előtt is. Megható volt az az elismerés és tisztelet, mellyel Billroth nagymesterünk őt kitüntette, a kivel gyakran igen súlyos esetekben dolga volt és a ki sohse mulasztotta el az alkalmat ha magyar beteggel volt dolga, Schmidnek nagy sebészi kvalitását kiemelni.

Igy fontos kulturmissziót teljesített Schmid Hugó és méltó lett minden magyarnak hálájára és elismerésére.

Ezen kulturmissziót Pozsonyban szakszerű előadásokkal és orvossebészi irodalmi munkássággal igyekezett teljesíteni.

Mint előadó kitünt az által, hogy mindig lett legyen előadásának tárgya egy mindennapi sebészi betegség vagy egy komplikáltabb műtét, a legnagyobb skrupulozitással előkészült, hogy sohse engedett meg magának pongyola kifejezést, hanem mindig arra volt

figyelemmel, hogy előadása könnyen érthető, minden sallangtól ment, komoly és akadémikus nivóju legyen. Előadásainak hirdetése biztosan gyűjtötte össze a helybeli és környékbeli orvosokat az egyleti helyiségben mert mindenki tudta, hogy innen új ismeretet vagy fontos utbaigazítást visz haza. Ilykor szorgosan kerülte az idegen műszavakat és a hol csak lehetett elfogadható, a magyar nyelvérzékét nem sértő, magyar kitévelt használni, igyekezett azt körünkben meghonosítani. Ha mint előadó lépett az asztalhoz külsőleg, ruházatában is szerette kimutatni azt a tiszteletet, melyet tárgya és hallgatósága iránt érzett. Az előadást követő eszmecsereben Schmid Hugó képzeltségének dús, gazdag tárházából bőszegesen szolgáltatva a nézetét támogató érveket. Öröm volt és gazdag nyereség vele vitatkozni, mert előkelő modora sohse engedte a vitát a tárgytól eltérni.

A magyar kultúra eszméinek szolgálatába állította irodalmi működését is. Már a klinikán való tartózkodása alatt írta meg rendkívül nagy sikert ért „Vezérfonalát a sebészeti műtétekhez.“*) Ezt kiinduló pontul véve, itt Pozsonyban a kórház nagy anyaga, önálló működése és hullákon szorgalmasan gyakorolt műtétek által sebészti öntudatának teljességét elérve, megírta a 862 oldalra terjedő „Sebészeti műtéttanát.“ Ezen művét nagy örömmel fogadta a szakbirálat**) mint oly könyvet, melyre már nagy szükség volt, hogy orvostan hallgatóink a gyakorlati szakmából is el legyenek látva eredeti hazai tankönyvvel. Ismertetését így folytatja az „Orvosi hetilap“: „Az orvosi tudományoknak épen a

*) Ez a jeles munka, az orvos szigorlók kezében sok ideig volt az egyedüli, alapos és nagy tudással megírott segédkönyv. Dr. Pávay emlékmű 1907.

**) Orvosi hetilap.

sebészet azon egyik ága, melynek tanulása idegen nyelven írott vagy fordított tankönyvekből nehezen vezet a kívánt sikerre. Az idegen vagy átültetett tankönyvnek eszmemenete a tanulóra mindig idegen marad már csak azon okból is, mert az előadások látogatása alatt attól sokban vagy teljesen eltérőt hall; a műtétek és azok kivételére szolgáló kézfogások leírását nehezen vagy épen nem érti meg, miután az előadásokon látottak azoktól sokban néha teljesen elütők.

Eredeti hazai nyelven írott tankönyvek legyenek hivatva első sorban az alapvetésre, s ha az alapot megszereztük, ismereteink, látkörünk kibővítésére használjuk az idegent.

Szerző munkáját Lumniczer tanárnak, mint volt tanítójának, ajánlja és hangsúlyozza előszavában, hogy ezen iskolának elveit követi és azokra mint szilárd alapra építhet.

A munkát mint helyes és modern alapra fektetett, kellő tájékozást nyújtó tankönyvet, melegen ajánljuk az orvostanhallgatók és gyakorló orvosok figyelmébe. Óhajtjuk hogy e munka minél előbb befejezésre jusson (Orvosi hetilap 1889. 19. sz.).

Ezen óhaj 1891-ben teljesült, midőn a műnek III. része megjelent.

Az ismertetés így vezeti be a teljes munkát:

„Az egész munkában az előadás könnyedségéből és világosságából kilátszik, hogy szerző az előadott anyagot nemcsak elméletileg ismeri, hanem gyakorlatilag is bírja. Igen természetes, hogy a mű alapját a Lumniczer tanár vezetése alatt álló egyetemi második sebészeti kórodán divó művi eljárások képezik. Azonkívül azonban a mű kiterjeszkedik más idegen szerzők által ajánlott művi eljárásokra is, és talán az első magyar sebészeti

munkának tekinthető, a melyben hazai sebészeink működése méltánylást nyer. Így a mű több helyén fel-
említve találjuk a szerző mesterének nevéen kívül, Balassa,
Bókai, Darányi, Kovács József, Kézsmárszky, Tauffer,
Ivancsics, Dollinger stb. neveket. A munka orvosaink és
orvostanhallgatóink kezében igen jó segédkönyvül fog
szolgálni, s e téren jelenleg hiánypótlónak mondható.
(Orvosi hetilap 1891. 11. sz.)

Egyletünknek 1907-ben megjelent 50 éves fenn-
állásának ünnepére írott emlékművében így ír dr. Pávay
ezen munkáról: „Sebészi műtétan.“ Ez a 800 oldalas
nagy munka, dr. Schmid irodalmi működésének a koro-
nája, mert ezzel ő magának a sebészeti irodalom terén,
érenél maradandóbb művet alkotott“

Dr. Schmid Hugó a magyar sebésztársaság 1907.
évi első alakuló gyűlésén ezen előkelő társaság felszólí-
tására mint első referens előadta „A féregnyúl-
v á n y l o b“ című referátumát — dr. Herzl correferenssel
— mely a tárgynak legbehatóbb ismeretét tanusította.
Az egy évtized óta rengeteg mód fölszaporodott iro-
dalomnak teljes és éles kritikával való átdolgozását
bizonyította és egy előadás szűk keretében mindenről
tájékoztatót, a mi ezen betegségről és annak kezeléséről
ismeretes. Ezen műben különösen kitűnt az ő tömör
és precíz irálya, mely őtet nem csak sebézmesternek, de
írómesternek is avatta. A tudós társaság tagjai nagy
figyelemmel és elismeréssel honorálták a szerző elő-
adását és ugyanazon ülésen az igazgatóság tagságával
megtisztelték. Később a magyar sebésztársaság meg-
kinálta az elnöki állással, a melyet azonban szerényen
magától elhárított hivatkozva egészségi állapotára azon
szavakkal: „Most nem, majd később“. Sajnos ezen
később már nem következett be.

Irodalmi tevékenysége révén a legujabb tudományos kitüntetés akkor érte, mikor a pozsonyi állami kórház orvosainak egyhangú jelölésével a továbbképző tanfolyam bizottságába a magas közoktatásügyi kormány által lett meghíva.

Ha Schmid Hugót mint műtőt akarjuk jellemezni, akkor legjobban járunk el ha tankönyvének azon fejezete szerint indulunk, melynek címe „A műtőorvos kellékei“ a mely ekkép hangzik:

A műtőnek kell, hogy tudományos képzettséggel s bizonyos lelki és testi tulajdonokkal (műtőképességgel) birjon.

A műtősebészet művelőjének mindenekelőtt általános orvosi képzettségre van szüksége. A belső szervek bajainak felismerésére vezető tárgyilagos vizsgálati módszereknek teljes birtokában kell lennie. Helyes, általános kórismerő képesség nélkül szakavatott műtő nem kezelhető. Tudományos képzettség nélkül a műtéves veszedelem a szenvedőkre, melyért a hivalkodó műtő rossz lelki- és önismerete marad felelős. A műtőnek bizonyos tudományszakokban kell, hogy különös jártassággal birjon. Ezek között első helyet foglal el a sebészi bonctan. Ép oly szükséges, hogy a műtő kórbonctani jártassággal birjon. Nem fontosság nélkül való a fejlődéstan ismerete is.

Kívánatos továbbá, hogy némi jártasságot szerezzen a természettan és erőműtanban. Végre buvárszelleme tekintsen a műtősebészet történelmébe, hogy megóvassék haszontalan kísérletek és csalódások ellenében.

„A műtősebészet véres harc a betegséggel az életért, harc életre-halálra“ (Dieffenbach.) Felfogható tehát, hogy az ügy komolysága jellemzilárdságot követel. Ez

az első lelki kelléke egy műtőnek. Legyen bátor, de nem vakmerő, öntudatos, lelkiismeretes, működése legyen őrzője lélekjelenlétének, melyet elveszitenie sohasem szabad. Legyen türelmes és nyájas, elnéző a szegény szenvedő iránt, de határozottan ragaszkodjék jól megfontolt tervéhez, ha ezt egyedüli mentőeszköznek találja. Éles legyen a múltó elméje, a megállapított tervet, adott viszonyok között, villámgyorsan legyen képes helyesen megváltóztatni. De tettei józan ész és érett megfontolás bírálatát állják ki. Kell továbbá, hogy élénk képzelő erővel bírjon, a műtét terét képzeletében mintegy átlássa, hogy mikor műszerével sötét helyen dolgozik, tevékenysége ne legyen automatikus, hanem leleményes, mély megfigyelés természetes következménye.

A sebész műtőképességének másik feltételét előnyös testi tulajdonok képezik. Nem annyira testi erő, mint inkább szívósság, az érzékszervek magasabb fejlettsége s ügyesség képezik a műtő egyéni, alkalmas sajátosságait. Tehát látó és tapintó érzékünk fejlesztésére, mindkét kezünk egyenlőfokú ügyességére (ambidexteritásra) törekedjünk.

Csalódnék azonban, aki ügyesség s előnyös testi tulajdonok birtokára támaszkodva magát a műtősebészet pályájára már hivatottnak képzelné. Művészet és tudomány az egyaránt. Hogy az legyen, fáradhatlan buvárszellem lengje át s a kéz működését gondolkodó elme vezesse.

Mind ezen kellékeknek Schmid teljesen megfelelt és csak azon csodálkozunk, hogy ezen kellékek közé nem vette fel a Schmidet, mint műtőt, leginkább jellegző kelléket, hogy a műtőnek mindenekelőtt a beavatkozásának tárgyát képező betegben látni kell: az embert, az ő minden testi és lelki tulajdonságaival — az embert

mint teste vérét; a z e m b e r t mint szentséget, melybe, ugy mint az áldozó pap a szentélybe csak teljes testi és lelki tisztasággal léphet be, — a műtő is csak szellemének és testének szeplőtlen tisztaságával járulhat a beteghez; a z e m b e r t, a kit még akkor is, ha a műtő jártassága és tudománya nem szabadíthatja meg a bajból, részvétével és szívének melegéből eredő érzelmével vigasztalni kell.

Egy másik kelléket sem említ könyvében, hogy a műtőnek ugyanazon megfontolással és rigorozitással kell a mindennapi vagy ugy mondjuk kisebb műtéteket elvégezni mint a nagyokat, pedig ez irányban fiatal segédeit szüntelen tanította és kérlelhetlen volt biralatával, ha egy varratot, egy pólyát nem alkalmaztak ugy a mint azt az eset legcélszerűbb kezelése követelte.

Hivatalos működésének egy nagy feladata, de egyszersemind legkedvesebb foglalkozása volt azon fiatal orvosoknak sebészi kiképzése, kik nála mint gyakornokok és másodorvosok voltak beosztva. Velük fáradhatatlan volt foglalkozni, buzdította őket, kik eddig többnyire csak a diploma elérésére tanultak, hogy általános tudásukat gyarapítsák, hogy oly részeit az orvosi tudománynak, melyekben gyengéknek bizonyultak, fokozott szorgalommal pótolják, hogy helyes természettudományi gondolkodásra szokjanak, hogy kézi ügyességüket gyakorlatok által műveljék, hogy az észlelteket precize igyekezzenek leírni és jellemezni, hogy társadalmi magaviseletükben szerénységet és a tudomány által nekik jogos tulajdonuk — előkelőséget mutassanak, hogy tartózkodók legyenek ítéletükben, utóljára de nem utolsónak, hogy minden betegben embertársukat lássák, kinek szenvedéseit hivatásunk meggyógyítani és a kit sohse szabad csak munkánk tárgyának, hanem mindig felebarátunknak tekin-

tenünk, hogy ezt legjobban éadjük el jósággal és szeretettel erre maga adta mindennap és minden esetben a legfényesebb példát.

Működése orvosi egyletünkben igen élénk volt és különösen fontos volt mindnyájunkra nézve azon következetesség, mellyel az apendicitis kérdésének időközönkénti állásával bennünket folyton tudott érdekelni és tanítani. Már a 90-es években különös figyelmet keltett hasüregi műtéteivel. 1902-ben egy nagyon beható tanulmányát adta elő: „A jobb oldali csipőárókban lefolyó gyulladásokról“. 1903-ban: „Az apendicitis gyógykezelésénél uralkodó különböző irányokról“. A következő években betegek bemutatásával ezen kérdést mindig napirenden tartotta és tapasztalataival gazdagította, míg végre 1907-ben a magyar sebésztársaság első megalakuló közgyűlésén valóban alapvető referátummal rögzítette a nagy sebész közönség előtt ismereteit.

Ezen nagyobb szabású előadásain kívül, igen gyakran mutatott be betegeket, a kiknek kórrajzával és a levont következtetésekkel mindig lekötötte a hallgatóság figyelmét.

Orvos ethikai kérdésekben is mindig résztvett az ügy tisztázásában és igen gyakran keltett mély hatást puritán gondolkozásával. Mindig a vesztes félnek erkölcsi indokait kereste azon elvnel fogva: „*Victrix causa Diis placuit, sed victa Catoni*“. Ezen elvével gyakran magával ragadta az ethika betűihez ragaszkodókat engesztelő bírálatra. A versengés kellemetlenségeiben néha oly naiv, igazán gyermekded nézeteket vallott, hogy valóban csak egy átértzett kézzsoritással lehetett felelni. Jó volt egész az önmeztagadásig.

Mélyen tisztelt kartárs uraim !

Ez volt Schmid mint orvos, sebész, műtő, tanító, író, kartárs és egyetünk tagja. Nem felelnék meg feladatomnak, ha Schmid Hugó külső életrajzát nem vázolnám, itt azonban nem tehetek jobbat, mint hogy dr. Pávay kartársunk szeretetteljes de minden adatában objektív életrajzát Schmidnek jubiláris emlékművünkből ide iktatom:

Dr. Schmid Hugó orvos, sebésztudor, szülésmester, budapesti egyetemi magántanár, a pozsonyi m. kir. állami kórház sebész főorvosa született Gödöllőn 1852-ben. Orvosi tanulmányait a budapesti egyetemen végezte, ahol 1875. év január havában orvostudorrá, majd szülésmesterré, a következő évben pedig sebésztudorrá avattatott. 1875-ben a Marcibányi-féle ösztöndíjjal Bécsbe ment, hol a közkórházban az orvosi gyakorlat terén képezte magát. Onnan visszatérve 1875. év végén a Rókus-kórháznak sebészi, majd szülési osztályán gyakornoki minőségben működött; 1877-ben segédorvos lett ugyanezen kórház nőgyógyászati, később pedig I-ső sebészeti osztályán. A boszniai hadjárat után, melyben mint főorvos vett részt, ismét átvette tisztjét a sebészi osztályon. 1879-ben alorvosnak, 1880 őszén pedig, mikor ezen osztály boldogult Lumniczer Sándor vezetése alatt II-ik egyetemi sebészklínikává alakítottatott át, első tanársegédnek neveztetett ki. 1884-ben még mint tanársegéd a budapesti kir. egyetemen a sebészi műtétanból magántanárrá képesített s mint ilyen, 1885 tavaszán a pozsonyi m. kir. állami kórház sebészeti osztályának főorvosává nevezték ki.

1887-ben elvette erdódi Báró Török nyug. tábornok leányát Margitot, kivel négy gyermeke volt, akik közt felejthetetlen fia Géza és leánya Clara korán elhunytak.

1909-ben Ő Felsége „buzgó szolgálata“ elismeréseül a királyi tanácsosi címmel tüntette ki.

Dr. Schmid Hugót mint magánorvost azonnal letelepedésétől Pozsonyban mindvégig a legelőkelőbb családok tisztelték meg bizalmukkal. Ő már természeténél fogva hivatva volt a magasabb körök orvosa lenni. De bizott benne még a legszegényebb is, mert a szegényeknek ép oly készséggel nyújtott segílyt, mint a gazdagnak és szívének szép vonása, hogy nem csak orvosi tanácssal de anyagilag is támogatta szegény betegeit.

1912. Január hó 25-én Pozsony városa egész közönségének, a magyar hazának és tudományak mély gyászára meghalt dr. Schmid Hugó életének 59-ik, orvosi működésének 37-ik, államkórházi főorvosi pályájának 27-ik évében. Halálát a pozsonyi sajtó*) mély fájdalommal ekkép tudatta a közönséggel.

Schmid Hugó dr.

1852 – 1912.

A kötelelességtudás egy vértanúja kiszenvedett.
Az önmegtadásás egy hőse elesett.
Egy istentől megáldott művész keze megbénult.
Az emberi test minden részében otthonos, éles szeme egy kitűnő kórismerőnek megtört.

Műtétének esélyeit a legcsekélyebb részletekig előre megfontoló tervezője megbukott.

*) Nyugatmagyarországi Híradó, Dr. Dobrovits.

A legérzékenyebb szív, mely hatszoros páncélba vértette magát, ha betegeinek érdekében irgalmatlannak kellett lenni, már nem dobog.

A legjobb kartárs, aki néha saját előnyét, saját jó hírnevét kockáztatta kartársai megvédésére, elhagyott bennünket.

A beteggel együttérző vigasztaló, ha tudományunk se segíteni, se enyhíteni már nem tudott, vigasztalanul hagyott el.

Mások gyengéinek elnéző bírálója már nem ítélhet jóságos szellemben.

A klasszikus, precíz kifejezést uraló sebész író kezéből kiesett a toll.

A szerető, gondoskodó atya és férj, kinek önön magát kínzó gyengédsége gyakran vádolta hivatását, mely annyi meleg érzést és szeretetet von el családjától, most nem érez és kihült szeretetének melege.

A háladatos fiú, ki utolsó leheletéig dicsőítette szüleinek bölcsességét és jóságát, utánuk ment.

A mi büszkeségünk, barátunk és segítőnk, kinek tudását és munkabírását irigység nélkül ismertük el, nincs már az élők közt.

Schmid Hugó dr.,
kir. tan., sebész-főorvos a pozsonyi állami kórházban,
magántanár a budapesti tudományegyetemen
meghalt.

Őrizzük meg hű szivünkben emlékét, áldjuk bemenetelét a békesség és fájdalommentes boldogság országába!

Temetése 1912. I. 27-én Pozsony város és megye összes előkelőségeinek, tudományos és társadalmi egyleteinek, az orsz. sebésztársaság és a belügy-miniszterium képviselőinek, a jó szívű doktort sirató

gyógyult betegeinek kíséretében mély gyászban ment végbe.

Az egyházi beszentelés után dr. Pantocsek mint a pozsonyi állami kórház tagját ilykép búcsuztatta:

Megtört szívvél állunk sirod előtt!

Kórházunkat a legsúlyosabb csapás érte, mert elköltözéssel intézetünk elveszítette leghatalmasabb oszlopát. Eltávoztál örökre Te, a jó ember, Te, a jó orvos, árván hagyva fényes működésednek kedvenc színhelyét. De sebészi és orvosi működésed, bár azt az illető körök nem úgy méltányolták, mint ahogy megérdemelted, — emléked ezek dacára, nemcsak mint árván hagyott hozzá tartozóid, igaz barátaid, hálás tanítványaid és általad az életnek megmentettek ezrei élnek, — de addig, míg földgömbünket olvasni tudók lakják, tovább fog élni, mert tudományos, alapvető sebészi műveiddel neved számára az irodalomban a külfői halhatatlan nevet biztosítottad.

És klasszikus tested az anyaföldbe vissza kerülvén, ott elemeire, molekulákra és atómokra felbontva, örökös transzformáció által tovább fog élni, — mert a földön az elpusztulás csak látszólagos.

Lelked pedig oda száll, hol egyedül csakugyan nyugalom, szeretet, boldogság, egyenlőség és igazság uralkodik.

A viszontlátásra ezen ideális szép helyen!

Utána dr. Dobrovits a Pozsonyi Orvos-Egylet elnöke ily szavakkal vált el tőle:

Szeretett kartársunk, kedves barátunk!

Mély megilletődéssel adja a Pozsonyi Orvos-Egylet volt hű elnökének és mindvégig buzgó tagjának a végtisztességet. Te igazi, vérbeli orvos voltál! Benced a keresetlen előkelőség,

az orvosi ethika legrigorózusabb felkent papja, a tudománynak mélységes ápolója, az orvosi érdekek tántorithatatlan képviselője hagy el bennünket, maradjon köztünk a Te harmónikus lelkednek egy része, hogy oly híven, mint Te, szolgáljuk áldásos tudományunkat a lelki és testi tisztaság és az emberszeretet jelében. Így Te nem halsz meg itt a földön egészen, mert egyesületünk történetében, a Te kartársaid szívében, ifjú orvosi nemzedékünk munkájában, gyógyult betegeidnek imájában élni fogod az anyagi örökkévalóság kimért életét, ott fönnpedig a lélek azurkék örök hazájában aratod jutalmát annak, hogy nagy dolog volt Reád bízva és Te, mint hű sáfár váltál be.

Vale Collega! Vale!

Végül dr. Manninger Vilmos úr, budapesti egyetemi magántanár, mélyen meghatva a magyar sebésztársaság nevében a kiváló sebésztől, a magyar tudomány és a magyar kultúra hősétől vett búcsút. Ezen beszéd mély hatást gyakorolt a gyászoló közönségre és behatása alatt könnytelt szemekkel hintették az utolsó üdvözetet, a béke porát, a sirgödörbe.

Isten Veled!